

TARTU KARLOVA LASTEAE ÕPPEKAVA

Tartu 2026

Sisukord

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	4
1.1. Üldinfo.....	4
1.2. Lasteaia eripära.....	4
Alusväärtused alushariduses.....	4
2. LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS.....	6
2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	6
2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	6
2.3. Õpikäsitus	6
3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED	8
3.1. Õpi- ja kasvukeskkonna olemus	8
3.2. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtumise alus	8
3.3. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel	8
3.4. Füüsilise keskkonna kujundamisel.....	8
3.5. Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimine sise- ja välisruumides	8
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	9
4.1. Lasteaia õppeaasta	9
4.2. Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine	9
4.3. Rühmade aasta tegevuskava koostamine ja struktuur.....	10
4.4. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine.....	10
4.5. Lasteaia muusika ja liikumise ajakava	10
4.6. Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine elektroonilises õppeinfosüsteemis	10
4.7. Õppekäikude korraldamine.....	11
5. LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU	12
5.1. Üldoskused	12
Mänguoskused	12
Tunnetus- ja õpioskused	12
Sotsiaalsed oskused	13
Eneseregulatsiooni oskused	14
5.2. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused.....	15
Valdkond MINA JA KESKKOND	15
Valdkond KEEL JA KÕNE	16

Valdkond MATEMAATIKA	17
Valdkond KUNST.....	18
Valdkond MUUSIKA	19
Valdkond LIIKUMINE.....	19
Valdkond LIIKLUSKASVATUS.....	20
6. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TOETAMINE	21
6.1. Põhimõtted ja korraldus.....	21
6.2. Arengumapi struktuur	21
6.3. Lastevanemaga arenguestluse läbiviimise põhimõtted	21
7. KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE	23
7.1. Põhimõtted ja korraldus.....	23
7.2. Koolivalmiduskaart	23
8. TUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMINE	24
8.1. Põhimõtted ja korraldus.....	24
8.2. Toevajadusega lapse toetamise tugisüsteem lasteaias	25
8.3. Individuaalse arenduskava koostamise põhimõtted	25
8.4. Tugisüsteem lasteaias.....	25
Logopeedilise tugiteenuse põhimõtted ja töökorraldus:.....	25
Eripedagoogilise tugiteenuse põhimõtted ja korraldus:	26
9. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA	27
9.1. Põhimõtted ja korraldus.....	27
9.2. Koostöövormid	27
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	28
10.1. Õppekava muutmise aluseks on:.....	28
Lisad.....	28

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

- **Aadress:** Tartu, Kesk 6;
- **Liik:** Tartu linna munitsipaallasteaed;
- **Õppekeel:** eesti keel;
- **Rühmad:** 13 rühma.

1.2. Lasteaia eripära

Lasteaia rühmad asuvad kolmes hoones: Karoliine maja Kesk 6 – neli rühma, Tähe maja Tähe 4 – kolm rühma ja Sassi maja Aleksandri 10 – 6 rühma. 1961. aastal projekteeriti ilma saalita neljarühmaline lasteaed Kesk 6. Lasteaia osaline siseruumide ümberehitus 1992. aastal tagab nelja rühma toimimise ja saali kasutamise võimaluse. Sassi maja avati 12. detsembril 1963. aastal Aleksandri tänav 10. Lasteaed on ehitatud tüüpprojekti järgi kuue rühma jaoks. Tähe 4 asuval rendipinnal paikneb kolm erivanuselist laste rühma.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse töökorraldus tagab erivanuselist laste rühmatöö ja toetab iga lapse arengulist isikupära. Karoliine maja kolme erivanusega rühma baasil on komplekteeritud 6–7 aastaste laste kooliks ettevalmistav rühm.

Õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel kasutatakse programmi Hea Algu ning Kiusamisest vaba lasteaed ja Persona Dolls metoodikaid, samuti Eesti rahvapärilisel põhineva metoodika põhimõtteid. Õppekava toetava tegevusena on 6–7-aastastel lastel võimalus käia ujumas Aura veekeskuses.

Sassi majas on kolmandaks muusikaliseks liikumistegevuseks rütmika, mis keskendub peamiselt rütmilisele liikumisele muusika saatel. Rütmika soodustab lapse rütmitaju kiiremat arengut, millega seoses peaksid arenema kiiremini ka lugemis-, kirjutamis-, joonistamis- jm oskused.

Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku. Lasteaias rakendatakse Kõvisiooni personali toetamiseks, mille eesmärgiks on luua lasteaias hea õpikeskkond, et tagada laste valdkondlike ja sotsiaalsete oskuste omandamine ning lasteaia kui õppiva organisatsiooni areng.

Alusväärtused alushariduses

Õppe- ja kasvatustegevus põhineb lapsepõlve väärtustamisel. Lasteaia peamine ülesanne on kaitsta ja edendada lapse õigust täisväärtuslikule ning turvalisele lapsepõlvele. Lasteaias toetatakse võrdsel määral lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Lasteaed loob tingimused lapse erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks. Lasteaed kujundab koostöös koduga väärtushoiakuid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostöömise aluseks.

Alusväärtustena lähtutakse Eesti Vabariigi põhiseadusest, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonist, lapse õiguste konventsioonist ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi:

- **1. Hoolivus ja lugupidamine:** Karlova lasteaias väärtustame iga last ja täiskasvanut. Loome turvalise ja toetava keskkonna, kus märgatakse, kuulatakse ja austatakse üksteist.
- **2. Ausus ja õiglus:** Toetame ausat suhtlemist, õiglast kohtlemist ja vastutust oma tegude eest. Õpetame lapsi märkama õiget ja ebaõiget ning tegutsema ausalt.
- **3. Vabadus ja demokraatia:** Toetame laste arvamuse avaldamist ja kaasamist igapäevaellu. Õpime üksteise kuulamist, koostööd ja ühiste otsuste tegemist.
- **4. Eesti keel ja kultuur:** Hoiaime ja väärtustame eesti keelt, rahvuskultuuri ja kodumaa-armastust, tutvustades samal ajal lastele erinevaid kultuure ja traditsioone.
- **5. Sallivus ja võrdsus:** Austame inimeste erinevusi ning väärtustame kultuurilist mitmekesisust ja soolist võrdõiguslikkust.
- **6. Tervis ja keskkonna jätkusuutlikkus:** Kujundame terviseteadlikke harjumusi ning õpetame lapsi hoidma loodust ja keskkonda.

2. LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

- Lapse arengutasemest, huvidest ja vajadustest lähtumine.
- Igale lapsele eduelamuse tagamine.
- Lapse loovuse, huvi ja omaalgatuse toetamine.
- Turvalise, hooliva, kiusamisvaba ja koostöise õhkkonna loomine.
- Demokraatlike suhete ning lugupidamist enda ja teiste suhtes väärtustamine.
- Erinevate valdkondade ja tegevuste lõimimine, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat, ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis.
- Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripärade arvestamine.
- Mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana toetamine ning märkamine. Lapse toetamine erinevates keelekasutusolukordades.
- Üldõpetusliku tööviisi rakendamine: koduloo põhiselt, arvestades aastaaegade rütmi.
- Digitehnoloogia võimaluste kasutamine õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.
- Säästliku ja keskkonnasõbraliku mõtteviisi kujundamine.
- Kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks.

2.3. Õpikäsitus

Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille laps omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis. Õppe- ja kasvatustegevus on tervik, mille organiseerimisel võetakse arvesse lapse:

- 1) füüsilist, kognitiivset, emotsionaalset ning sotsiaalset arengut ja võimeid;
- 2) kultuurilist ja keelelist tausta;
- 3) huvisid ja vajadusi.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima. Väärtustatakse loovust, omaalgatust ja ettevõtlikkust.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;

- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

3.1. Õpi- ja kasvukeskkonna olemus

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.

3.2. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtumise alus

Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.

3.3. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanematega.

3.4. Füüsilise keskkonna kujundamisel

- tagatakse turvalisus;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks;
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav. Liigendatud rühmaruum võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.

3.5. Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimine sise- ja välisruumides

Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool lasteaeda.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

4.1. Lasteaia õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Suvekuudel juunis, juulis ja augustis toimub õppeaasta jooksul omandatud teadmiste ja oskuste kordamine ning kinnistamine mänguliste õuetegevuste kaudu.

4.2. Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb lasteaia päevakavale (vt tabel 1). Lasteaia päevakava on aluseks rühmade päevakavade koostamiseks. Rühmade päevakava on koostatud tervisekaitseõuetest lähtuvalt. Rühmade tegevus- ja päevakavad kinnitatakse lasteaia direktori käskkirjaga õppeaasta algul.

Tabel 1. Lasteaia päevakava

Ajavahemik	Tegevuse kirjeldus
7.00 – 8.30	Laste saabumine, hommikused tegevused, mäng.
8.30 – 9.00	Hommikusöök.
9.00 – 12.00	Planeeritud õppetegevused, õues viibimine (mängud, vaatlused, jalutuskäigud, liikumismängud, vaba tegevus).
12.00 – 12.15	Ettevalmistus lõunaks.
12.15 – 13.00	Lõunasöök.
12.45 – 13.15	Ettevalmistus päevaseks puhkeajaks, jutt, rahustav muusika.
13.15 – 15.00	Päevane puhkeaeg.
15.00 – 15.45	Riietumine, vaba mäng.
15.45 – 16.15	Õhtuode.
16.15 – 18.00	Valiktegevused, loovmäng, õueaeg vastavalt ilmastikule ja aastaajale. Laste kojumine (rühm suletakse kell 18.00).

4.3. Rühmade aasta tegevuskava koostamine ja struktuur

Rühma meeskond koostab iga õppeaasta alguseks rühma tegevuskava kokkulepitud struktuuri alusel. Tegevuskava kooskõlastatakse õppejuhiga ning esitatakse õppejuhi poolt määratud tähtjaks. Rühmade tegevuskava tutvustatakse lastevanematele sügisel koosolekul. Kevadel tehakse kokkuvõtte tegevuskava täitmisest, millest antakse ülevaade ka lastevanematele. Õpetajal on õigus muuta rühma tegevuskavas planeeritud tegevusi, mis kajastatakse elektroonilises õppeinfosüsteemis e-lasteaed ELIIS ning õppeaasta kokkuvõttes.

4.4. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muuhulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel. Pedagoogilise dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess ja laste kognitiivne potentsiaal.

Õppe- ja kasvatustegevus rühmades planeeritakse rühma meeskonna poolt kahe nädalakava, kuukava või projektiplaanina, mis kooskõlastatakse õppejuhiga. Nädala- või kuukavas kajastub käsitletav teema, üldoskuste ja valdkondade eesmärgid, õppesisu ja tegevused. Need on lapsevanemale nähtavad e-lasteaias ELIIS.

4.5. Lasteaia muusika ja liikumise ajakava

Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajakava koostatakse iga õppeaasta alguses ja kinnitatakse direktori poolt. Vastavalt rühma tegevus- või ürituste kavale (nt jõuluaeg), viiakse muusikategevused läbi rühmade kaupa.

4.6. Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine elektroonilises õppeinfosüsteemis

4.6.1. Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse ametlik dokument, mida täidetakse elektroonilises õppeinfosüsteemis e-lasteaias ELIIS.

4.6.2. Õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted kannab rühmaõpetaja elektroonilisse päevikusse enne õppeaasta algust.

4.6.3. Päeviku igale rühmale kinnitab lasteasutuse direktor e-lasteaias ELIIS enne õppeaasta algust.

4.6.4. Tegevuse läbi viinud õpetaja või abiõpetaja täidab elektroonilise päeviku samal päeval pärast õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimist.

4.6.5. Õpetaja, abiõpetaja ja tugispetsialist kannab päevikusse ka läbiviidud individuaalsed tegevused.

4.6.6. Õppejuht teostab regulaarselt elektroonilise päeviku täitmise vaatlusi.

4.7. Õppekäikude korraldamine

Õppekäik on õppe- ja kasvatustöö üks osa, mis on kooskõlas rühma tegevuskavaga. Õppekäigud planeeritakse nädalakavas, kuukavas või projektiplaanis. Lastevanematelt võetakse lapse lasteaeda tulekul kirjalik nõusolek lapse õppekäikudel osalemise kohta.

Õppekäik toimub üldjuhul õppetöö ajal ajavahemikus 9.00 – 12.00 (13.00), õppekäigu ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast. Õppekäigu korraldajad teavitavad lapsi enne õppekäigule minekut käitumisreeglitest ja ohutusnõuetest. Õppekäiku saatvad õpetajad on läbinud lasterühma saatja koolituse ning vastutavad laste elu ja tervise eest. Õppekäigus osalejad (kaks lasterühma saatjat ja lapsed) kannavad helkurveste. Avaldus esitatakse kaks päeva enne õppekäiku ELIISi kaudu Wordi failina.

Õppekäigul osaleb 10 lapse kohta üks täiskasvanu. Liitrühma suhtarv täiskasvanu kohta on 9 last. Õppekäigule või väljasõidule võtab õpetaja kaasa esmaabitarbed, laste nimekirja ning mobiiltelefoni lapsevanemate kontaktandmetega.

5. LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

5.1. Üldoskused

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mängude liigid on järgmised:

- Loovmängud ehk vabamängud (rollimängud, ehitusmängud, lavastusmängud);
- Reeglimängud ehk valmismängud (õppe-, laulu-, laua-, liikumis- ja võistlusmängud).

Eeldatavad tulemused kolmeaastaselt:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

Eeldatavad tulemused 6–7-aastaselt:

- suudab mängule keskenduda;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- algatab mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada.

Eeldatavad tulemused kolmeaastaselt:

- 1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- 2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- 3) mõistab lihtsamat kõnet;
- 4) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- 5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- 6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- 7) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- 8) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- 9) suudab järgida lihtsat juhust;
- 10) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

Eeldatavad tulemused 6–7-aastaselt:

- 1) suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
- 2) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;
- 4) esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- 5) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- 6) saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 7) kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- 8) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad tulemused kolmeaastaselt:

- 1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- 3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- 4) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- 5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- 6) jagab mõnikord asju ka teistega;
- 7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- 8) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

Eeldatavad tulemused 6–7-aastaselt:

- 1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- 2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- 5) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Need võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida ja lahendusi leida.

Eeldatavad tulemused kolmeaastaselt:

- 1) tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- 2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- 3) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 4) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- 5) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- 6) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

Eeldatavad tulemused 6–7-aastaselt:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
- 2) kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- 3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- 4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 5) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

5.2. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse erinevaid valdkondi. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused esitatakse kuues valdkonnas:

1) *mina ja keskkond*; 2) *keel ja kõne*; 3) *matemaatika*; 4) *kunst*; 5) *muusika*; 6) *liikumine*.

Valdkond MINA JA KESKKOND

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- 2) suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- 3) suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeltõlge tegema;
- 4) suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- 5) suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- 6) suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis- ning digikeskkonna erinevusi.

Eeldatavad arengutulemused 6–7-aastaselt:

- 1) oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- 2) oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- 3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- 5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- 6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- 7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- 9) oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- 10) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;

- 12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- 13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- 14) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest;
- 15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- 16) oskab liikluses ohutult käituda;
- 17) oskab kirjeldada tervisliku ja mitmekesise toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- 18) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- 19) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- 20) oskab selgitada raha otstarvet;
- 21) teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- 22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid.

Valdkond KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes;
- 2) luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- 3) pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist;
- 4) suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides;
- 5) õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- 6) suunata last ettelugemise, raamatu illustatsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- 7) toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise kaudu;
- 8) toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Eeldatavad arengutulemused 6–7-aastaselt (emakeelena):

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;

- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) oskab jutustada pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 7) oskab oma kõnes ning etteõeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 8) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
- 9) oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 10) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keel teise keelena kõnelevale lapsele:

- 1) mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone;
- 3) saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
- 6) suudab korrata võrdleva hääldamise abil erineva häälikupikkusega sõnu;
- 7) tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;
- 8) oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 9) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Valdkond MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama;
- 2) suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- 3) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga;
- 4) toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste vaatlemise, võrdlemise.

Eeldatavad arengutulemused 6–7-aastaselt:

- 1) oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse;

- 2) oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- 3) oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, tunneb numbrimärke;
- 4) oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , −, =;
- 5) oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- 6) oskab järjestada kuni viiete esete suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem;
- 8) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta;
- 9) oskab määrata kellaaega täistundides;
- 10) oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses;
- 11) oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- 12) teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm);
- 13) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- 14) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi;
- 15) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata.

Valdkond KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- 2) toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks;
- 4) luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- 5) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga.

Eeldatavad arengutulemused 6–7-aastaselt:

- 1) oskab leida ümbritseva vaatllemisel detaile ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- 2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid;
- 3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- 4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- 5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- 6) vaatlleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;

- 7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- 8) oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

Valdkond MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- 2) julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel ning toetada oma mõtete ja tunnete väljendamisel;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- 4) tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Eeldatavad arengutulemused 6–7-aastaselt:

- 1) oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- 2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 3) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 4) oskab mängida eakohastel pillidel lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- 5) oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- 6) oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- 7) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Valdkond LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest;
- 2) rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- 3) suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut spordialade ja tantsu kaudu;
- 4) suunata last igapäevastes käelistes tegevustes kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- 5) tagada lapse liikumisoskuste arengut matkade, vaba aja mängude ja juhendatud liikumistegevuste kaudu.

Eeldatavad arengutulemused 6–7-aastaselt:

- 1) suudab pingutada ja keskendusihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest;

- 3) sooritab põhiliikumisi pingevalt nii, et liigutused on koordineeritud;
- 4) oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- 7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- 10) oskab mängitda erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

Valdkond LIIKLUSKASVATUS

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on kujundada üksteist arvestatavaid liiklejaid, kellel on ohutud liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda; kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades; õpetada mõistma, kuidas tekivad ohtlikud olukorrad ja kuidas saab neid vältida.

Valdkonna sisu hõlmab järgmist:

- parema ja vasaku poole tundmaõppimine;
- peatumise, kuulamise, vaatamise õpetamine;
- liiklus- ja käitumisreeglite vajalikkus;
- lihtsamad liiklusemärgid kodu- ja lasteaia ümbruses, nende vajalikkus;
- liiklemine erinevatel aastaaegadel ja kodu/lasteaia ümbruses;
- liiklejate õigused ja kohustused;
- sõidukid ja erinevad sõidukiirused;
- foori värvuste tundmine ja nende tähendused.

Märkus: Liikluskasvatuse eeldatavad tulemused vanuseti kajastuvad valdkonna Mina ja keskkond all.

6. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TOETAMINE

6.1. Põhimõtted ja korraldus

Lapse arengu ja õppimise hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevuses. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.

Lapse arengu hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Rühmaõpetajad tutvustavad lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid, korraldust ja tulemusi.

Kord aastas korraldatakse laste vaatluste tulemuste analüüsiks õpetajate ümarlaud (kuhu kuuluvad rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, tugispetsialistid, õppejuht, tugiteenustekoordinaator ja direktor). See ümarlaud protokollitakse.

Vaatlusi teostatakse kindla plaani alusel, jälgides lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetaja poolt suunatud tegevustes. Kaks korda õppeaastas täidetakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK), mis säilitatakse lapse andmete juures e-lasteaias ELIIS.

Sügisese vaatluse tulemusena saadakse teavet arenguvaldkondadest, mis vajavad õppeaasta jooksul enam tähelepanu. Kevadisel vaatlusel saadakse teada lapse arengu edenemisest õppeaasta jooksul. Lapse arengu hindamiseks, saadud tulemuste tutvustamiseks ja lapse arengu toetamiseks viib õpetaja vähemalt korra õppeaastas lapsevanematega läbi arenguveestluse.

6.2. Arengumapi struktuur

Arengumapp algab tiitellehega, millel on asutuse logo ja nimi, rühma ja lapse nimi ning alustamise kuupäev. Lapse arengumappi kogutakse igakuiselt (septembrist maini) õpetaja või lapse poolt valitud materjal. Arengumappi kuuluvad lapse joonistused, erinevaid oskusi näitavad töölehed, intervjuud lapsega, arenguveestluste kokkuvõtted vms. Arengumapi sisu planeeritakse iga õppeaasta alguses rühma tegevuskava tabelis Lapse arengu analüüsimine.

6.3. Lastevanemaga arenguveestluse läbiviimise põhimõtted

Arenguveestlus annab lapsevanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimisest ning selgitab välja lapsevanema seisukohad ja ootused. Arenguveestlusel lepatakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks. Arenguveestluste ajakava koostab rühma meeskond ning arvestab selle koostamisel lapsevanemate soovide ja võimalustega.

Arenguestlus võimaldab saada teavet lapse huvidest, eeldustest ja eripära kohta (sh allergiad, jms) ning nõustada lapsevanemat pedagoogilistes küsimustes ja individuaalse arendustegevuse vajaduse osas. Vajadusel kaasatakse arenguestlusesse tugispetsialistid ja õppejuht. Arenguestluse kokkuvõtte dokumenteeritakse ja säilitatakse lapse arengumapis konfidentsiaalselt.

7. KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE

7.1. Põhimõtted ja korraldus

Koolivalmidus on kogum kognitiivseid, sotsiaalseid ja füüsilisi oskusi, mis aitavad lapsel üle minna mänguliselt põhitegevuselt formaalsele õppimisele. Lapse koolivalmiduse hindamine toimub õpetajate ja vajadusel tugispetsialistide poolt lapse arengu hindamise põhjal kogu lasteaia perioodi vältel.

Laps, kes oma tervises seisundi või individuaalse arengu tõttu ei ole õppimiskohustuslikku ikka jõudes saavutanud vajalikku koolivalmidust, võib õpinguid alustada ühe õppeaasta võrra hiljem, kui seda soovib tema koolivalmidust hinnanud lasteaed või Rajaleidja kooliväline nõustamismeeskond. Koolipikenduse saanud lapsele koostab lasteaed individuaalse arenduskava.

7.2. Koolivalmiduskaart

Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused. Koolivalmiduskaardi kinnitab õppejuht ning neid säilitatakse elektroonilises õppeinfosüsteemis e-lasteaia ELIIS.

8. TUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMINE

8.1. Põhimõtted ja korraldus

Tuge vajav laps on laps, kelle võimetest, tervislikust seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusprotsess, muudatused rühma tegevuskavas, individuaalne arenduskava jm).

Lasteasutus toetab erineva keelelise- ja kultuurilise taustaga perest pärit last, tutvustades talle eesti keelt ja kultuuri. Mitte-eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu ning vajadusel tehakse nendega individuaalset tööd.

Tuge vajava lapse, sh andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, selle toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor. Andekale lapsele koostatakse individuaalne arenduskava ühes või mitmes valdkonnas. Lapse lasteaeda saabudes selgitab meeskond välja lapse üldise toe vajaduse, jälgides kõiki arenguvaldkondi.

Tabel 2. Ajalised toimingud erivajadustega laste töö korralduses

Periood	Toimingud ja kirjeldus
August - September	Lapse vaatlus, arengu hindamine, probleemide kirjeldamine ja määratlemine.
Septembri 4. nädal – Oktoobri 1. nädal	Lapse arengutaseme meeskondlik analüüsimine, üldise toe vajaduse ja tugiteenuste määramine, lasteaias väliste lisakonsultatsioonide vajaduse otsustamine (psühholoog, Rajaleidja vm).
Oktoober	Tuge vajavale lapsele individuaalse arenduskava (IAK) koostamine – täpsustatakse valdkonnad, tegevused ja tegijad. IAK tutvustamine lapsevanemale ning rakendamine õpitegevuses.
Aprill - Mai	Tuge vajavale lapsele rakendatud IAK tulemuslikkuse analüüs ja kokkuvõte. Vajadusel eesmärkide korrigeerimine või jätkuplaani koostamine.
Märts	Koolivalmiduskaartide koostamine ja kooskõlastamine.
Läbi õppeaasta	Pidev koostöö majaväliste tugispetsialistide, nõustamiskeskuste ning koolivälise nõustamismeeskonnaga.

8.2. Toevajadusega lapse toetamise tugisüsteem lasteaias

Tugisüsteemi osapoolte peamised ülesanded ja rollid:

- **Rühmaõpetaja ülesanded:** Lapse hindamine, vaatluspäeviku täitmine ELIISis, lapsevanema koostööle kaasamine, tugispetsialistidega koostöö tegemine ning individuaalse arenduskava (IAK) koostamisel ja elluviimisel osalemine.
- **Muusika- ja liikumisõpetaja ülesanded:** Oma õppevaldkonnast lähtuvalt lapse hindamine ja analüüsimine, rühmaõpetajate teavitamine ja nõustamine ning vajadusel arenguveestlustel osalemine.
- **Logopeedi ülesanded:** Lapse kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni hindamine, suulise ja kirjaliku kõne arendamine, rühmaõpetajate ja lapsevanemate nõustamine ning osalemine IAK koostamisel.
- **Eripedagoogi ülesanded:** Lapse tunnetustegevuse ja psüühiliste protsesside arendamine ja hindamine, rühmaõpetajate ja vanemate nõustamine ning osalemine lapse IAK koostamisel.
- **Õppejuhi ülesanded:** Tuge vajava lapsega tutvumine, rühma meeskonna nõustamine üldises töökorralduses, koostöö tugispetsialistide ja TUKO-ga ning direktori teavitamine.
- **Direktori ülesanded:** Laste arengu ümarlaudades osalemine, koolitusvajaduseks ressursside võimaldamine, tugisüsteemi toimimise eest üldvastutamine.
- **Tugiteenuste koordinaatori (TUKO) ülesanded:** Tuge vajavate laste kaardistamine, rühmaõpetajate nõustamine hindamistulemuste vormistamisel, koostöö koordineerimine vanemate ja majaväliste spetsialistidega.

8.3. Individuaalse arenduskava koostamise põhimõtted

Individuaalne arenduskava (IAK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu, ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja hindamise põhimõtted.

Olenevalt toe vajadusest esitab IAK lapse arengule rühma õppekavaga võrreldes kas kõrgendatud (andekad lapsed) või vähendatud (arengulise mahajäämusega lapsed) nõudmisi. IAK koostamisel osalevad õpetajad, tugispetsialistid, TUKO, õppejuht ning lapsevanemad. Konkreetse IAK rakendamise eest vastutavad õpetajad. Õppeaasta lõpus analüüsitakse eesmärkide täitmist ning tehakse kokkuvõtte IAK rakendamisest, mille alusel otsustatakse teenuse lõpetamine või jätkamine.

8.4. Tugisüsteem lasteaias

Logopeedilise tugiteenuse põhimõtted ja töökorraldus:

- Õppeaasta algul kontrollib logopeed laste kõnet, fikseerib andmed ning tutvustab neid lapsevanemale. Lapsevanema kirjalik nõusolek fikseeritakse ELIISis.
- Logopeed edastab kõneravi saavate laste nimekirja TUKO-le, õppejuhile ja rühma õpetajatele.

- Logopeed koostab ajakava, arvestades rühmade päevakava, ning viib läbi individuaal- ja/või grupitegevusi, mis kajastuvad elektroonilises päevikus.
- Teeb tihedat koostööd rühma meeskonna, tugispetsialistide ja lapsevanematega ning osaleb IAK ja iseloomustuste koostamisel.

Eripedagoogilise tugiteenuse põhimõtted ja korraldus:

- Õppeaasta algul selgitab välja lapsed, kelle psüühiliste protsesside areng vajab toetamist, ning tutvustab tulemusi lapsevanemale nõusoleku saamiseks.
- Eripedagoog edastab abi vajavate laste nimekirja TUKO-le, õppejuhile ja rühma õpetajatele.
- Koostab töö ajakava rühmade päevakava arvestades, viib läbi individuaal- ja grupitegevused, mis fikseeritakse e-päevikus.
- Teeb koostööd rühma meeskonna ja lapsevanematega ning täidab vajalikku ametlikku dokumentatsiooni.

9. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA

9.1. Põhimõtted ja korraldus

Lasteasutuse töötajad ning lapsevanem teevad tihedat koostööd lapse arengu ja tervise toetamiseks. See koostöö põhineb vastastikusel usaldusel, avatusel ja lugupidamisel. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisesse ja läbiviimisesse kaasatakse võimalusel vanemaid, keda teavitatakse alushariduse põhimõtetest.

Õpetaja ja vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest. Vanem on alati kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse. Õpetaja koostöös tugiteenuste koordineerijaga loovad vanemale võimalused saada tuge ja nõu.

9.2. Koostöövormid

- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel;
- lasteaia ametlik kodulehekülg;
- ühisüritused ja rühmasisesed üritused;
- e-lasteaed ELIISi põhine kiire ja regulaarne teavitamine;
- individuaalne tagasiside arenguveestluste kaudu lapsevanematele;
- rühma infostend ja infolehed;
- regulaarsed rahulolu-uuringud lastevanematele;
- mängulised rahulolu-uuringud lastele;
- aktiivne osalemine lasteaia hoolekogu liikmena.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

10.1. Õppekava muutmise aluseks on:

- koolieelse lasteasutuse tegevust reguleerivad riiklikud ja kohalikud õigusaktid;
- pedagoogilise personali otsused lasteasutuse arendustegevuse kohta või hoolekogu koosoleku protokollilised ettepanekud;
- arengukava, aasta tegevuskava ja rühmade tegevuskavade täitmise analüüs (viiakse läbi üks kord aastas);
- tuge vajavatele lastele õppe- ja kasvatustegevuse individualiseerimise vajadus (IAK-ide rakendamine);
- koolieelsete lasteasutuste õppekavade vastavusse viimine riiklikult kehtestatud standardite ja õppekavadega.

Märkus: Kõik muudatusettepanekud kooskõlastatakse hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga ning lisatakse õppekavasse uue õppeaasta 1. septembriks.

Lisad

- Lisa 1: 1,5–3aastaste eeldatavad arengutulemused üldoskustes (kättesaadav eraldi dokumendina);
- Lisa 2: 3–7aastaste eeldatavad arengutulemused valdkonniti (kättesaadav eraldi dokumendina).